

Đồng Thời Gian

Võ Thiêm

Khi tôi mới chào đời
Thì đất nước chia đôi
Khi bắt đầu đi học
Chiến tranh lại về rồi
Trường làng quê vắng vẻ
Ông thầy già đơn côi
Giờ ra chơi tôi nghịch
Lổ đạn trên tường vôi
Đầu đạn đồng nhỏ nhỏ
Đem về làm đồ chơi

Một đêm nghe súng nổ
Áp đầu ngực cha tôi
Trong cảm hầm trú ẩn
Nghe tim người dồn dập
Âm thầm tôi lệ rơi
Sáng hôm sau thức dậy
Suối làng người chết trôi
Tay chân đều bị trói
Ông thầy già của tôi...

Ông thầy già của tôi
Nay đã đi xa rồi
Quê hương lời thầy giảng
Vang vang trong hồn tôi
Miền Trung biển ôm đời
Ái Nam Quan miền Bắc
Mũi Cà Mau xa xôi
Trong tâm hồn mới lớn
Trí tưởng tượng xa xôi
Lòng bao xiết bồi hồi
Tôi mong ngày tôi lớn

Tôi sẽ đi khắp nơi
Thăng Long kinh đô xưa
Dư âm trống Ngọc Hồi
Tôi về lại miền Trung
Chiều êm tiếng ru đời
Tôi đi khắp miền Nam
Theo những dòng kinh trôi...

Theo tháng ngày tôi lớn
Chiến tranh như dầu sôi
Những năm dài lửa đạn
Đau thương cứ liên hồi
Cuộc đời xung quanh tôi
Nỗi buồn như không dứt
Những em bé mồ côi
Bên người cô phụ trẻ
Khô cằn bao bà mẹ
Mồ con không lệ rơi
Và bạn bè của tôi
Chiến tranh mang đi rồi
Những thằng còn ở lại
Mỗi đứa một phương trời
Đứa quê nhà đói khổ
Đứa chết ngoài biển khơi

Nay hoà bình lập lại
Hơn ba mươi năm rồi
Mà tổ quốc của tôi
Sao vẫn còn chia phôi
Giấc mơ hồi còn bé
Theo thời gian xa xôi
Tóc tôi từng sợi bạc
Đời vẫn còn nổi trôi
Xứ người ôm niềm nhớ
Quê hương sao xa vời.

Thư gửi bạn:

VÀI CẢM NHẬN QUA MẤY BẢN NHẠC CỦA TRỊNH CÔNG SƠN.

Nguyễn giụ Hùng (CN09)

Ở nhà mấy hôm đi loanh quanh, chụp hình mấy con đường lá vàng gần nhà mới thấy cũng cảnh vật này mà trước đây mình bận rộn quá nên không cảm nhận được cái đẹp đẽ của nó.

(Trích một đoạn thư của anh Ch.) (1)

Thân gửi anh Ch.

Anh Ch. ơi! Tôi xin chia xẻ với anh về những cảm nhận và những gì anh vừa bắt chụp được. Tôi biết lòng anh đang thanh thản lắm. Chính sự thanh thản ấy đã đưa anh đến sự “*tỉnh thức*” để nhận biết được sự hiện hữu của những cảnh vật quanh mình. Sự sống *tỉnh thức* là một yếu tố thật quan trọng trong đời sống chúng ta. Thiếu “*tỉnh thức*”, ta sẽ có cuộc sống không *tỉnh thức* (nói theo kiểu huê tiền), và đôi khi sự thiếu *tỉnh thức* một cách thái quá, ta sẽ mất đi hẳn sự hiện diện của mình trên trái đất này.

Đọc thư anh, tôi chợt nhớ tới một hoàn cảnh tương tự được thể hiện trong bản nhạc “Chiếc lá thu phai” của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn và đã làm tôi suy nghĩ. Trịnh Công Sơn viết:

“Mười năm tắm gội, giặt mình, ôi chiếc lá thu phai”.

Chữ “mười năm” ở đây chỉ để diễn tả cái gì đã lâu lắm rồi, đã xa lắm rồi như Mười năm Tinh Cũ, Mười Năm Yêu Em (tên những bản nhạc) hay trong thơ của cụ Tản Đà:

Giấc mộng mười năm đã tỉnh rồi,

Tỉnh rồi lại muốn mộng mà thôi.

Khi tắm gội, đó là lúc ta dễ thấy được toàn diện thân và ý của ta vì cảm giác dễ chịu và sự không che đậy lúc đó mang đến. Và chính những khi tắm gội ta thường bắt gặp được những điều kì diệu ẩn tàng trong ta. Ấy thế mà tới mười năm tắm gội, mãi cho tới một lúc, TCS mới chợt “*tỉnh thức*” để nhận diện ra mình và thấy mình như “*chiếc lá thu phai*”. Cái hay của ý này là sự ẩn dụ của sự già nua qua hình ảnh chiếc lá mùa thu. Lá mùa thu là một biểu tượng của sự tàn úa, thế mà ngay cả lá mùa thu ấy cũng đã phai màu để đi đến chỗ tàn khô. TCS cũng còn chợt *tỉnh thức* để thấy:

Chiều hôm thức dậy, ngồi ôm tóc dài,

Chập chờn lau trắng trong tay.

Anh Ch. thấy không, không phải chỉ riêng anh mới bắt chợt cảm nhận được những sự vật hiện hữu ở quanh mình mà đã từ lâu anh tưởng là không có.

Chung quanh ta toàn là phép lạ, toàn là những điều kì diệu đẹp đẽ, dù chỉ là những gì thật bé nhỏ tầm thường. Ta quên nó đi, hoặc không nhận ra nó, thật uổng biết bao. Có những lúc ta cảm thấy như ta đang “vong ân” với chúng và vong ân với cả chính ta. Có một lần tôi nghe một vị Thiền sư nói, có bao giờ ta nắm lấy bàn tay của chính ta mà cảm ơn nó không, mặc dù nó đã phục vụ ta suốt một đời. Sự an nguy của nó chính là sự an nguy của ta, vậy mà đôi khi ta vô tình không nhận ra sự hiện hữu của nó.

Khi nhắc đến nhạc sĩ TCS sau này, là người ta

thường nghĩ ngay đến những bản tình ca đôi lứa và thân phận con người của ông. Và cũng lý do đó, nhân tiện đây, trong giới hạn bức thư này, tôi xin chia sẻ với anh một vài ý nghĩ của riêng mình qua sự *cảm nhận* về vài bản nhạc của TCS. Tôi nói của riêng tôi là vì có thể nhạc sĩ TCS đã không nghĩ như tôi và cũng có thể còn không đồng ý với tôi nữa.

Anh hãy cùng tôi lắng nghe một đoạn trong bài “Rồi Như Đá Ngây Ngơ”:

Đôi khi nắng qua mái hiên làm tôi nhớ

Đôi khi bỗng nghe bước chân về đâu đó của em

Ngày nào vừa đến đã xa muôn trùng

Ngày nào vừa đi lạnh lùng bước chân

Đôi khi thấy trong gió bay lời em nói

Đôi khi thấy trên lá khô ngày em đã xa xôi

Đôi khi nắng lên phố xưa làm tôi nhớ

Đôi khi có mưa giữa khuya hôn tôi bỗng vu vơ

Đôi khi thấy trên lá khô một dòng suối

Đôi khi nhớ trong mắt em một bóng tối nhỏ nhoi

Từng ngày tình đến thiết tha ân cần

Từng ngày tình đi một vùng vắng im

Đôi khi thấy trên cánh chim từng đêm tối

Đôi khi nhớ trong tóc em mùi cây trái thơm tho

...

Chắc bản nhạc này không xa lạ gì với anh.

Khi nghe bản nhạc này anh đã nghĩ và đã cảm nhận nó ra sao?

Với tôi, tôi có cái nhìn hơi mang màu sắc “*thiền*” trong đạo Phật về hai câu hát sau:

-Đôi khi thấy trên lá khô một dòng suối

và trong câu

-Đôi khi nhớ trong tóc em mùi cây trái thơm tho

Anh cùng tôi phân tích câu đầu nhé.

ĐÔI KHI THẤY TRÊN LÁ KHÔ MỘT DÒNG SUỐI.

Tôi tự hỏi tại sao trên lá khô lại có một dòng suối nhỉ? Và anh có thấy dòng suối đang chảy trên lá khô không? Nếu không, chúng ta hãy cùng nhau đi tìm con suối ấy nhé.

Cứ dựa theo cách nhìn của một vị Thiền sư thì nếu chúng ta “*quán chiếu*” vào chiếc lá vàng một cách tinh thức (danh từ nhà Phật, quán chiếu nghĩa là nhìn sâu vào sự việc mà ta đang quan sát), ta sẽ thấy *trước khi* chiếc lá trở thành lá vàng, hay lá khô, chiếc lá đó phải là chiếc lá xanh. Khi chiếc lá còn xanh thì nó ở trên cây và nó là một phần tử của cây. Lá và cây tuy hai mà là một. Nay ta gọi chung là “*cây*”.

Cây thuộc về vũ trụ vì cây nằm trong vũ trụ và lớn lên trong vũ trụ. Cây được hình thành và trở nên hiện hữu dưới dạng “*cây*” nhờ sự kết hợp bởi những phần tử, bởi những yếu tố “không phải là cây” như đất, nắng, mưa, gió, chim chóc... có khi có cả bàn tay con người trong đó nữa. Nghĩa là trong cây chứa đựng toàn bộ những gì có trong vũ trụ, không thiếu một thứ gì. Thiếu những phần tử ấy, cây không thể có mặt. Do đó, nói một cách khác đi, cây nằm trong vũ trụ và vũ trụ cũng nằm ở trong cây.

Nào ta cùng quán chiếu thêm nhé. Như dẫn chứng ở trên, ta thấy trong cây chứa đựng toàn bộ vũ trụ, hẳn trong đó phải có mặt của nước. *Nước nuôi cây lớn lên*. Thế nước từ đâu mà tới? Nước đến từ những dòng sông, từ biển, từ ao hồ và từ SUỐI bốc hơi lên thành mây và thành mưa. Và nước mưa trở lại đất để đến với cây.

Nhờ có “*quán chiếu*” ta thấy rõ là **trong cây có hình ảnh của Suối**. Cây có hình ảnh suối thì lá cũng vậy, dù là lá tươi hay lá khô đều có hình ảnh của Suối cả. Đến đây anh đã thấy dòng suối trên những lá khô của TCS ấy chưa?

Trên lá khô, không phải chúng ta chỉ nhìn thấy có dòng suối mà ta còn thấy cả biển, cả núi non, cả gió, cả trăng, cả những con chim ca hát trên đó nữa ...

Như ta đã nói ở trên, cây nằm trong vũ trụ và vũ trụ cũng nằm trong cây, nghĩa là cây và vũ trụ không thể tách rời nhau ra được. Phải chăng chúng ta đang đi vào triết lý Nhất Nguyên của triết học Đông Phương hay triết lý Bất Nhị của kinh Bát Nhã trong đạo Phật hay đang nói đến chữ ĐẠO (Being) trong Lão Giáo vậy?

Và cũng cùng phương pháp như trên, ta “quán chiếu” câu thứ hai

“*Đôi khi nhớ trong tóc em, mùi cây trái thơm tho*” cũng không có gì là bí ẩn và sâu sa cả.

Cũng như vị Thiền sư ấy nói thêm về từ ngữ “Trái Tim Mặt Trời”, Chúng ta không phải chỉ tồn tại bởi nhịp đập của trái tim trong cơ thể ta mà thôi, mà còn phụ thuộc vào nhịp đập của *trái tim mặt trời*. Ta cứ tưởng tượng nếu trái tim mặt trời ngưng đập, mặt trời ra đi, chúng ta sẽ ra sao? Nói thêm ra, trái tim ta cũng đang nằm ở Mặt Trời. Từ đó ta suy ra ta không bé nhỏ như ta tưởng và chiếc lá khô kia cũng to lớn vô cùng.

Nếu anh cứ tiếp tục nghe hết bản nhạc này, thì rai rác suốt bài hát, ta quán chiếu được nhiều thứ lắm. Và cũng qua bài hát này ta có thể thay đổi được cách nhìn về cuộc đời. Cái nhìn của chúng ta về nó sẽ đơn giản hơn, chính xác hơn, thoát hơn, nhiều yêu thương hơn và như thế chúng ta sẽ bớt đau khổ hơn.

Trái nghịch với đồng nhất là sự phân biệt. Cũng từ *sự phân biệt* ấy chúng ta phải luôn luôn đi tìm một đối tượng để suy nghĩ để luận bàn, hay đánh giá, phê phán. Chính cái phân biệt đó, theo cách nhìn nào đó, ta thấy như nó đang đi ngược lại định luật tự nhiên và hồn nhiên của Trời Đất và nó làm cho đời sống trở nên phức tạp hơn lên. Mỗi vấn đề được ta đặt ra, dù là cái gì đi chăng nữa, nó đều là những sợi dây xích của nhà tù, xích ta trong ngục tù của những quy luật mà ta cứ tưởng là mới mẻ hay được sáng tạo ra một cách kỳ diệu. Hãy để mọi việc trôi chảy theo cái định luật hồn nhiên và vô tư của đời sống. Và có lẽ đây cũng là một phần tư tưởng giải phóng con người của nhà hiền triết Krishnamurti đó chăng?

Sự giải phóng con người bởi cái nhận thức “*vạn vật đồng nhất thể*” ấy thật là quan trọng. Tôi

nói không ngoa đâu, trong những đau khổ, tuyệt vọng đến tận cùng của Trịnh Công Sơn, cái đau đến tưởng như

“*Con điều bay mà linh hồn lạnh lẽo*

“*Con điều rơi cho vạt thảm buồn theo*”

Chính lúc đó Trịnh Công Sơn cũng đã phải bầu vùi vào điều “*Em là tôi và tôi cũng là em*” để tự cứu lấy mình.

Nếu có nhiều thời gian, chúng ta sẽ cùng nhau tiến vào thế giới của “KHÔNG”, ta sẽ thấy đời sống ta giàu có lắm và bất sinh bất tử. Cũng như cây, chúng ta ở trong vũ trụ và vũ trụ ở trong ta, mà vũ trụ không mất thì ta ắt phải là bất tử.

Và có lẽ chính sự nhận thức được sự bất sinh bất tử này, TCS đã thể hiện sự sinh tử một cách thật sâu sa trong bài hát “Ngẫu Nhiên” của anh.

Không có đâu em này, không có cái chết đầu tiên

Và có đâu bao giờ, đâu có cái chết sau cùng.

Tự mình biết riêng mình Và ta biết riêng ta

Quả thật như thế, có vị Thiền Sư nói cuộc đời ta là vô tận, bất sinh bất tử. Vị ấy nói tiếp, nếu ta “quán chiếu” ngược dòng thời gian, trước khi ta lọt lòng mẹ (tức ngày sinh), thì ta đã ở trong bụng mẹ chín tháng mười ngày. Ta đi ngược lại thêm, trước khi ta ở bụng mẹ, ta đã ở trong cha, trước cha, ta ở trong ông bà, trước ông bà ta đã ở trong tổ tiên, và cứ như thế, ta đi ngược lại mãi, ta sẽ biết là ta đã “có” từ lâu lắm rồi, và có thể chúng ta đã hiện diện dưới nhiều hình thức khác nhau cũng nên, nhưng ít ra là ta biết ta đã hiện hữu từ lâu. Sự “*Sinh ra*” là phải đến từ không để thành có, mà đã có rồi thì chữ *sinh ra* không thể được đặt ra nữa. *Khi đã không có sinh thì ắt ta không thể có tử.*

Chính sự nhận biết về cái bất sinh bất tử ấy nên Trịnh Công Sơn đã thấy được tiền kiếp “của em” trong bản “Rừng Khuya Đã Khép”:

Ta thấy em trong tiền kiếp với vạt buồn có khô

Ta thấy em đang ngồi khóc khi rừng chiều đổ mưa

*Ta thấy em trong tiền kiếp với mặt trời lẽ loi
Ta thấy em đang ngồi hát khi rìng chiều đổ
mưa.*

Và bên cạnh đó, Trinh công Sơn đã thấy được mình, dưới một dạng thức nào đó: Hạt bụi,

*Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi
Để một mai vươn hình hài lớn dậy
Ôi! cát bụi tuyệt vời
Mặt Trời soi một kiếp rong chơi
Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi
Để một mai tôi về làm cát bụi.*

Vâng, chúng ta có khi chỉ là những hạt bụi rong chơi hay cũng chỉ là vầng trăng chỉ biết lang thang trong vũ trụ. Chúng bị chi phối bởi **định luật vô thường** lạnh lùng nhưng sinh động, thể hiện khắp nơi nơi như là quy luật sinh tồn của vũ trụ.

Ta hãy nghe Trinh Công Sơn bày tỏ sự suy nghĩ ấy của mình qua bài “Biết Đâu Nguồn Cội”:

*Em đi qua chuyến đò, ối a con trăng còn trẻ
Con sông đâu có ngờ ngày kia trăng sẽ già.*

Và cũng chính thấy mình chỉ là một kiếp rong chơi, mà rong chơi mãi cũng thấy nhàm chán, đến mỗi quá đôi chân này và muốn tìm đến chiếc ghế nghỉ ngơi, Trịnh Công Sơn chỉ còn thấy

*Thấy đời mình chỉ là những chuyến xe
Còn đây âm thanh nào nề
Ngày đi đêm tối trăm tiếng mơ hồ*

Hay:

*Đời mình chỉ là những quán không
(Nghe Những Tàn Phai)*

Để rồi:

*Ôi phù du từng tuổi xuân đã già, một ngày kia
đến bờ*

Đời người như đã qua

...

*Thôi về đi đường trần đâu có gì
Tóc xanh mấy mùa*

*Có nhiều khi từ vườn khuya bước về
Bàn chân ai rất nhẹ tựa hồn những năm xưa.
(Phôi Pha)*

Và để kết thúc bức thư viết về những lời tâm sự ngắn ngủi này, tôi xin gởi đến anh một câu hát của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn đã giải bày, gửi gắm ước vọng của ông ta đến mọi người:

...
*Đường tương lai xin nhắc từ đầu
Mời anh em trên khắp địa cầu hãy gần nhau
Và riêng tôi xin có một ngày
Ngồi thong dong trao đến mọi loài **CHÚT TÌNH TÔI.***

(Như Tiếng Thờ Dài)

Gửi đến mọi loài *chút tình*, ấy chính là chút tình thương yêu mà mọi người mọi loài gửi đến cho nhau trong cuộc đời này.

Tóm lại những cảm nhận chợt tinh thức của anh, của TCS hay của chính tôi hay của bất cứ ai, nó thường chợt đến rồi lại chợt đi. Đến rồi đi là lẽ thông thường trong cuộc sống, nó là lẽ vô thường vô cùng sinh động của tạo hoá. *Ta hãy tận hưởng những hạnh phúc, dù trong khoảnh khắc, mà những cảm giác dễ chịu ấy mang đến cho ta, cũng như anh đang hưởng hạnh phúc khi nhận biết ra những cái đẹp của những con đường lá vàng gần nhà trong những bức ảnh anh chụp và đã gửi cho tôi.*

Thân

(1) Anh N.S.Ch. (Cao Đăng Phú Thọ).

VUI BUỒN CÙNG TÚ TÀI KỸ THUẬT

Trần Thế Can CNI

Lời người viết : Nội dung bài viết có thể sẽ phần nào giúp cho những KSCN gốc Cao Thắng cũng như gốc Phổ Thông hiểu rõ được quá trình hình thành hệ thống Tú Tài Kỹ Thuật Việt Nam bắt nguồn từ trường Pétrus Ký và Cao Thắng, tuy rằng nó có thể mang tính chất hơi riêng tư một chút. Những điều kể sau đây có thể còn chút đỉnh thiếu sót nên nếu có ai bổ sung được thì rất tốt và tôi cũng thành thật cảm ơn. Ngoài ra khi đọc bài viết, các bạn cũng đừng nên có ý nghĩ là người viết quá đề cao mình. Chẳng qua những gì được viết ra đây mang tính chất như một hồi ký nhỏ thôi.

Trước hết cũng nên đề cập qua chút ít về người viết bài. Tôi là một học sinh đã được tuyển (qua một kỳ thi) vào lớp 5ème (5th) Moderne trong hệ thống chương trình Pháp của trường Trung Học Pétrus Trương Vĩnh Ký, thường được gọi vắn tắt là Trường Pétrus Ký. Học sinh trường này được mang hõn danh là “đân Pétrus Ký “. Thông thường thi hàng năm có kỳ thi tuyển vào lớp đầu tiên hệ Trung học của trường là năm “6ème (6th) Moderne”. Nhưng thỉnh thoảng cũng có tuyển vào lớp trên là lớp 5ème, là lớp mà tôi may mắn thi đậu vào. Có một điều may mắn nữa là năm tôi vào Trường Pétrus Ký lại là năm cuối cùng của chương trình Pháp. Qua năm sau thì không còn thi tuyển vào nhánh “Chương trình Pháp” nữa.

Tôi cũng muốn nói rõ đôi điều về các chương trình học này. Chương trình Pháp gồm có năm 6ème Moderne là năm đầu tiên của hệ thống Trung Học, năm kế tiếp là năm 5ème, rồi kế là

4ème, 3ème, Seconde và Première là năm cuối để thi Tú Tài 1 Pháp gọi là Baccalauréat Première Partie. Nếu thi đậu thì lên học tiếp các lớp Classes Terminales gồm lớp Triết Học (Philosophie) và Toán (Mathématiques) để cuối năm thì thi Tú Tài 2 gọi là Baccalauréat Deuxième Partie. Nếu đậu thì có thể ghi tên tự do (không phải thi tuyển) vào học Đại Học. Còn không thì phải học lại nguyên năm. Riêng đối với các trường Cao Đẳng hay Kỹ Sư (như Cao Đẳng Điện Học, Cao Đẳng Công Chánh, hay Kỹ Sư Công Nghệ) thì phải thi tuyển.

Song song với hai bằng Tú Tài này (được coi như Tú Tài Phổ Thông), chương trình Pháp còn có Tú Tài Kỹ Thuật (Baccalauréat Mathématiques Série Technique) mà sau này ta đã căn cứ vào để thành lập hệ thống Tú Tài Kỹ Thuật. Chương trình Tú Tài Kỹ Thuật Pháp cũng giống như chương trình Tú Tài Phổ Thông Pháp nhưng có thêm những môn học về kỹ thuật, cụ thể là môn Kỹ Nghệ Họa, Kỹ Thuật Học v... v...

Tôi xin phép được mở một dấu ngoặc tại đây để nói những chuyện về Tú Tài Kỹ Thuật Pháp. Sau khi thi xong Tú Tài Kỹ Thuật Việt Nam xong, chúng tôi gồm hai người (Sầm Bừ Sơn CNI và tôi) mới nộp đơn xin thi Tú Tài Kỹ thuật Pháp. Phần chương trình thi thì gồm các môn phổ thông và môn kỹ thuật là Kỹ Nghệ Họa. Tuy chỉ có hai thí sinh thôi nhưng phía Pháp cũng lập ra một hội đồng để chấm thi, cụ thể là phải mời một người thầy kỹ sư Pháp để chấm bài vẽ KNH. Ông thầy này lại cũng là ông thầy chấm môn KNH bên Tú